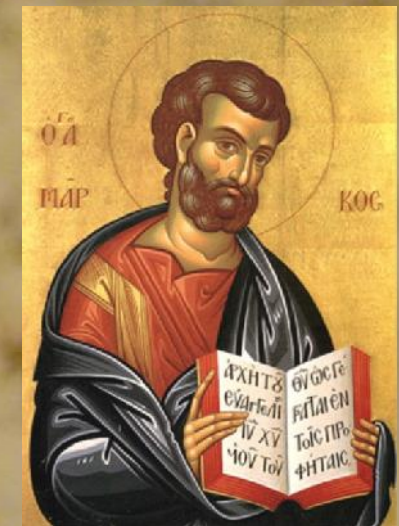

Markus' verhaal
de nieuwe Exodus
in Jezus

Markus' verhaal de nieuwe Exodus in Jezus

Opbouw & structuur

Proloog (1:1-14/15)

Jezus en Jesaja's nieuwe exodus verlossing (1:14/15 - 8:21/30)

- Jahweh's overwinning aangekondigd (1:14/15 – 45)
- Nieuwe wijnzakken: onenigheid rond Jezus (2:1 – 3:19/30)
- Tekenen van de nieuwe exodus en Jezus' verwerping (3:20/31 – 6:13)
- Brood, zuurdeeg en het onbegrip van de discipelen (6:14 – 8:21/30)

De weg van de nieuwe exodus (8:22/31 – 10:45/52)

1^e lijdensaankondiging en onderwijs (8:31 – 9:1)

- Verheerlijking op de berg (9:2-13)
- Opnieuw een fiasco na een nieuwe Sinaï ervaring (9:14 – 29)

2^e lijdensaankondiging en onderwijs (9:30 - 41)

- Ware heiligheid (9:42 – 10:31)

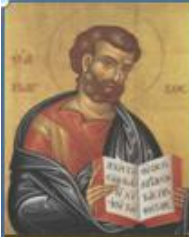
3^e lijdensaankondiging (10:32 – 45)

- Blinde Barthimeüs (10:46 -52)

Aankomst en verwerping in Jeruzalem (11:1 – 15:47)

- Jezus' aankomst in Zijn tempel (11:1 – 12:44)
- Oordeelsaankondiging over de tempel en de erkenning v/d Mensenzoon (13:1-37)
- Jezus' proces, dood en graf (14:1 – 15:47)

Epiloog 'want zij waren bang' (16:1-8)

Markus' verhaal de nieuwe Exodus in Jezus

De confrontatie met de tempeloverheden

'En er kwamen sadduceeën naar Hem toe, die zeggen dat er geen opstanding is; en zij vroegen Hem aldus: Meester, Mozes heeft ons voorgeschreven: Als iemands broer sterft en een vrouw achterlaat en geen kind nalaat, laat dan zijn broer zijn vrouw nemen en voor zijn broer nageslacht verwekken. Er waren zeven broers; en de eerste nam een vrouw en liet bij zijn sterven geen nageslacht na. En de tweede nam haar en stierf zonder nageslacht na te laten; en de derde evenzo.

En de zeven lieten geen nageslacht na; het laatst van allen stierf ook de vrouw.

In de opstanding, wanneer zij zullen opstaan, wie van hen zal zij tot vrouw zijn? Want alle zeven hebben haar tot vrouw gehad. Jezus zei tot hen: Dwaalt u niet daardoor, dat u de Schriften niet kent, noch de kracht van God? Want wanneer zij uit de doden opstaan, trouwen zij niet en worden niet uitgehuwelijkt, maar zij zijn als engelen in de hemelen. Wat nu de doden betreft, dat zij worden opgewekt, hebt u niet gelezen in het boek van Mozes, bij de braamstruik, hoe God tot hem sprak en zei: 'Ik ben de God van Abraham en de God van Izaak en de God van Jakob'? Hij is niet een God van doden maar van levenden. U dwaalt heel erg. En een van de schriftgeleerden, die hen hoorde redetwisten en zag dat Hij hun goed had geantwoord, kwam naar Hem toe en vroeg Hem: Wat is het eerste gebod van alle? Jezus antwoordde: Het eerste is: 'Hoor, Israel, de Heer, onze God, de Heer is een; en u zult de Heer, uw God, liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand en met heel uw kracht'.

Markus' verhaal de nieuwe Exodus in Jezus

De confrontatie met de tempeloverheden

'Het tweede is dit: 'U zult uw naaste liefhebben als uzelf'. Er is geen ander gebod groter dan deze twee. En de Schriftgeleerde zei tot Hem: Juist, Meester, U hebt naar waarheid gezegd dat Hij een is en er geen ander is buiten Hem, en Hem lief te hebben met heel het hart en met heel het inzicht en met heel de kracht en de naaste lief te hebben als zichzelf is meer dan alle brandoffers en slachtoffers. En toen Jezus zag dat hij verstandig had geantwoord, zei Hij tot hem: U bent niet ver van het koninkrijk van God. En niemand durfde meer iets aan Hem te vragen.'

(12:18-34)

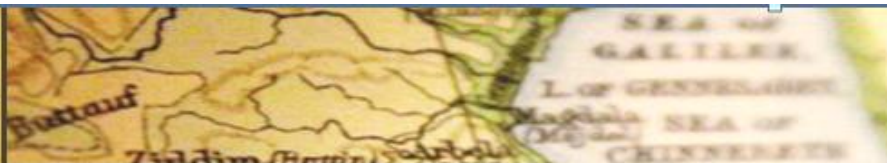

Markus' verhaal de nieuwe Exodus in Jezus

Opbouw & Structuur

- 10:46-52: **a. Genezing van de blinde Barthimeüs**
- 11:1-11: **b. De (niet) triomfantelijke intocht**
- 11:12-14: **c. De vervloeking van de vijgenboom**
- 11:15-19: **d. Het tempelincident (reiniging/oordeel?)**
- 11:20-25: **e. De les van de verdorde vijgenboom**
- f. De Heer van de tempel leert in Zijn huis**
 - I. Jezus' gezag en Johannes (11:27-33)
 - II. De gelijkenis van de wijngaard & pachters (12:1-12)
 - III. Caesar & keizerlijke belastingen (12:13-17)
 - IV. **Vraag over de opstanding** (12:18-27)
 - V. Het grote gebod (12:28-34)
 - VI. Davids Heer en de Zoon (12:35-37)
 - VII. Veroordeling van de Schriftgeleerden (12:38-40)
 - VIII. Het offer van de weduwe (12:41-44)

Het einde van een tijdperk: Gods oordeel over Jeruzalem en zijn onreine tempel

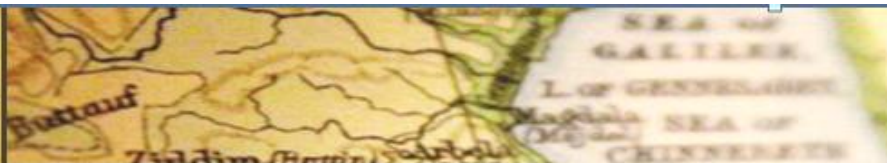
Markus' verhaal de nieuwe Exodus in Jezus

De opstanding

'En er kwamen sadduceeën naar Hem toe, die zeggen dat er geen opstanding is; en zij vroegen Hem aldus: Meester, Mozes heeft ons voorgeschreven: Als iemands broer sterft en een vrouw achterlaat en geen kind nalaat, laat dan zijn broer zijn vrouw nemen en voor zijn broer nageslacht verwekken. Er waren zeven broers; en de eerste nam een vrouw en liet bij zijn sterven geen nageslacht na. En de tweede nam haar en stierf zonder nageslacht na te laten; en de derde evenzo. En de zeven lieten geen nageslacht na; het laatst van allen stierf ook de vrouw. In de opstanding, wanneer zij zullen opstaan, wie van hen zal zij tot vrouw zijn? Want alle zeven hebben haar tot vrouw gehad. Jezus zei tot hen: Dwaalt u niet daardoor, dat u de Schriften niet kent, noch de kracht van God?' (Mk.12:18-24)

- ❖ Over de sekte van de sadduceeën is weinig bekend → Flavius Josephus
- ❖ Oefenden de macht uit over **de gevestigde orde & tempelsysteem**
- ❖ Zeer behoudsgezind, hielden in hoofdzaak vast aan de **5 boeken van Mozes**
- ❖ Vonden geen bewijs voor **de opstanding** in de Thora, *bijgevolg verwierpen zij deze leer*
- ❖ Menen dat Jezus wat de opstanding betreft, aan de zijde van de Farizeeën staat
- ❖ Achtergrond voor de gelijkenis is de verordening van **het leviraatshuwelijk** in **Dt.25:5-10**

'De eerste zoon ..., zal op naam van zijn overleden broer staan, zodat zijn naam niet uit Israël verdwijnt.'

Markus' verhaal de nieuwe Exodus in Jezus

De opstanding

'Jezus zei tot hen: Dwaalt u niet daardoor, dat u de Schriften niet kent, noch de kracht van God?

Want wanneer zij uit de doden opstaan, trouwen zij niet en worden niet uitgehuwelijkt, maar zij zijn als engelen in de hemelen. Wat nu de doden betreft, dat zij worden opgewekt, hebt u niet gelezen in het boek van Mozes, bij de braamstruik, hoe God tot hem sprak en zei: 'Ik ben de God van Abraham en de God van Izaak en de God van Jakob'? Hij is niet een God van doden maar van levenden.

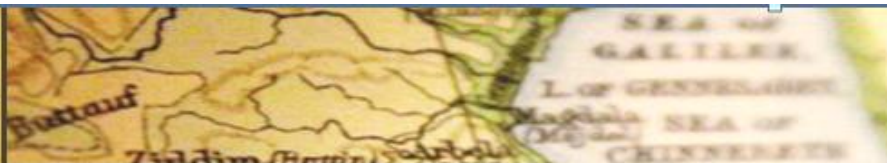
U dwaalt heel erg.' (Mk. 12:24-27)

- ❖ Jezus drijft publiekelijk de spot met hen en beschuldigt hen van **Schriftuurlijke dwaling!**
- ❖ Ze kennen **de Schriften** niet en kennen **de kracht van God** niet, *zegt de Heer Jezus*
- ❖ **Schriften?** ➡ hebben een totaal verkeerd begrip van het **opstandingsleven**

'In de opstanding, wanneer zij zullen opstaan, wie van hen zal zij tot vrouw zijn?

Want alle zeven hebben haar tot vrouw gehad.'

- ❖ **Wat bedoelt Jezus met 'niet huwen' en 'als engelen zijn' in de hemel?**
- ❖ **Deze 'Mozes' fans kennen Gods kracht niet?! Wil je Mozes, je kan Mozes krijgen!**
- ❖ Jezus grijpt niet terug op Mozes' woorden, maar verwijst naar wat **God** tot Mozes sprak...

Markus' verhaal de nieuwe Exodus in Jezus

De opstanding

'Jezus zei tot hen: Dwaalt u niet daardoor, dat u de Schriften niet kent, noch de kracht van God? Want wanneer zij uit de doden opstaan, trouwen zij niet en worden niet uitgehuwelijkt, maar zij zijn als engelen in de hemelen. Wat nu de doden betreft, dat zij worden opgewekt, hebt u niet gelezen in het boek van Mozes, bij de braamstruik, hoe God tot hem sprak en zei: 'Ik ben de God van Abraham en de God van Izaak en de God van Jakob'? Hij is niet een God van doden maar van levenden.

U dwaalt heel erg.' (Mk.12:24-27)

- ❖ **Oppervlakkig gezien, klinkt Jezus' antwoord niet overtuigend in de oren**
- ❖ Wat heeft Gods openbaring in de brandende braamstruik met de opstanding te maken?!
- ❖ **Waarom zullen de aartsvaders zeker opstaan uit de dood omwille van Gods naam?!**
- ❖ *Kennelijk houdt Jezus' antwoord wel steek voor een luisterende Schriftgeleerde!*

'En een van de schriftgeleerden, die hen hoorde redetwisten en zag dat Hij hun goed had geantwoord...'

(Mk.12:28)

- ❖ **Wat is de 'Vanlediaanse' manier om Jezus' antwoord proberen te begrijpen?**

Markus' verhaal de nieuwe Exodus in Jezus

Excursus Exodus 3-4

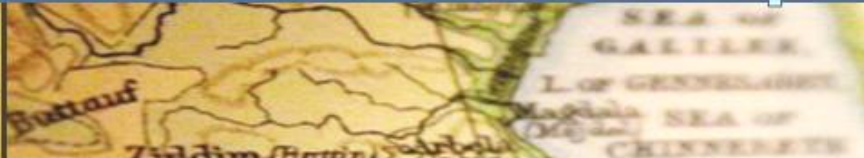
'En Mozes zei tegen God: Zie, wanneer ik bij de Israëlieten kom en tegen hen zeg: De God van uw vaderen heeft mij naar u toe gezonden, en zij mij zeggen: Wat is Zijn Naam? Wat moet ik dan tegen hen zeggen? En God zei tegen Mozes: IK BEN DIE IK BEN. Ook zei Hij: Dit moet u tegen de Israëlieten zeggen: IK BEN heeft mij naar u toe gezonden. Toen zei God verder tegen Mozes: Dit moet u tegen de Israëlieten zeggen: Jahweh, de God van uw vaderen, de God van Abraham, de God van Izaak en de God van Jakob, heeft mij naar u toe gezonden. Dit is voor eeuwig Mijn Naam, dit is Mijn Naam ter gedachtenis, van generatie op generatie.' (Ex.3:13-15)

- ❖ IK BEN de grond van alle bestaan, de bron van alle leven, alles is ontstaan uit wie IK BEN
- ❖ **Waarom roept God Israel uit Egypte?** Om een nieuwe mensheid te worden!

Omdat IK BEN, kunnen jullie waarlijk 'mens' worden!

Jullie levens zullen veranderd worden omwille van wie IK BEN!

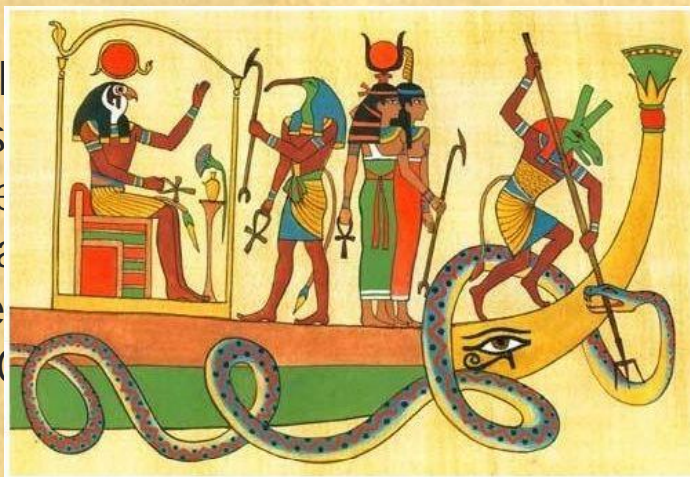
- ❖ Ik wil Mozes, dat jij daar deel van uitmaakt en deze expeditie leidt!
- ❖ Maar Mozes is daar zelf nog niet zo zeker van, hij twijfelt aan zijn geloofwaardigheid
- ❖ **Het gaat niet om wie Mozes is, maar om wie God is, de IK BEN!**

Markus' verhaal de nieuwe Exodus in Jezus

Excursus Exodus 3-4

'Toen antwoordde Mozes en zei: ...
want zij zullen zeggen: Jahweh is
hand? Hij zei: Een staf. Hij zei: We
En Mozes vluchtte ervoor. Maar Ja
toen stak hij zijn hand uit en gree
Jahweh aan u verschenen is, de
van Jakob.' (Ex.4:1-5)

et naar mijn stem willen luisteren,
n hem: Wat hebt u daar in uw
op de grond en hij werd een slang.
uit, en grijp hem bij zijn staart, -
zijn hand- opdat zij geloven dat
nam, de God van Izaak en de God

- ❖ Mozes beseft niet **WIE** hem roept om uit te gaan → kent **Gods karakter & kracht** niet!!!
- ❖ Zoals Mozes toen, kennen **de Sadduceeën** eveneens **Gods kracht** helemaal niet...
- ❖ Mozes moet naar **Farao** en wanneer hij zijn staf in de grond werpt verandert die in?
- ❖ **Grando truco ?!** *Of heeft Farao, de zoon van Amon Ra, iets met 'vurige' slangen?*
- ❖ **Amon Ra** wordt in zijn dagelijkse strijd tegen het 'chaosmonster' beschermd door 2 cobra's
- ❖ Ra + Apophis → **zonnegod & slangengod** duisternis & chaos → **boodschap?**
- ❖ IK BEN DIE IK BEN heeft ALLE MACHT, over **licht & duisternis** → **LEVEN & DOOD**

Markus' verhaal de nieuwe Exodus in Jezus

Excursus Exodus 3-4

'Toen antwoordde Mozes en zei: Maar zie, zij zullen mij niet geloven en niet naar mijn stem willen luisteren, want zij zullen zeggen: Jahweh is niet aan u verschenen. Jahweh zei tegen hem: Wat hebt u daar in uw hand? Hij zei: Een staf. Hij zei: Werp hem op de grond. En hij wierp hem op de grond en hij werd een slang. En Mozes vluchtte ervoor. Maar Jahweh zei tegen Mozes: Streck uw hand uit, en grijp hem bij zijn staart, - toen stak hij zijn hand uit en greep hem vast, en hij werd weer een staf in zijn hand- opdat zij geloven dat Jahweh aan u verschenen is, de God van hun vaderen, de God van Abraham, de God van Izaak en de God van Jakob.' (Ex.4:1-5)

- ❖ Mozes beseft niet **WIE** hem roept om uit te gaan → kent **Gods karakter & kracht** niet!!!
- ❖ Zoals Mozes toen, kennen **de Sadduceeën** eveneens **Gods kracht** helemaal niet. . .
- ❖ Mozes moet naar **Farao** en wanneer hij zijn staf in de grond werpt verandert die in?
- ❖ **Grando truco ?!** *Of heeft Farao, de zoon van Amon Ra, iets met 'vurige' slangen?*
- ❖ **Amon Ra** wordt in zijn dagelijkse strijd tegen het 'chaosmonster' beschermt door 2 cobra's
- ❖ Ra + Apophis → **zonnegod & slangengod** duisternis & chaos → **boodschap?**
- ❖ **IK BEN** heeft de macht over **ALLES** en **IK** geef je gezag, grijp de slang bij de staart!

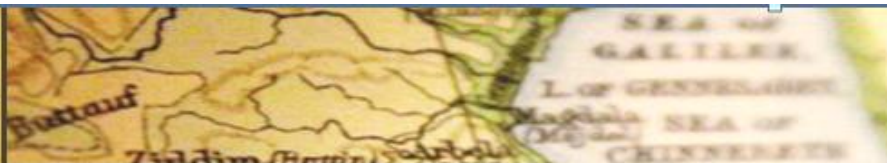

Markus' verhaal de nieuwe Exodus in Jezus

Excursus Exodus 3-4

'Jahweh zei verder tegen hem: Steek toch uw hand in uw boezem. En hij stak zijn hand in zijn boezem en haalde hem weer tevoorschijn, en zie, zijn hand was melaats, wit als sneeuw. Hij zei: Steek uw hand opnieuw in uw boezem. En hij stak zijn hand opnieuw in zijn boezem, en toen hij hem weer uit zijn boezem trok, zie, hij was weer als zijn overige vlees. En het zal gebeuren, als zij u niet geloven en niet naar de boodschap van het eerste teken willen luisteren, dat zij dan toch wel de boodschap van het laatste teken zullen geloven. En mocht het zijn dat zij zelfs deze twee tekenen niet willen geloven en niet naar uw stem willen luisteren, dan moet u water uit de Nijl nemen en dat uitgieten op het droge. Dan zal het water dat u uit de Nijl zult nemen, veranderen, ja, in bloed veranderen op het droge.' (Ex.4:6-9)

- ❖ **Wat weten we over melaatsheid ondertussen?**
- ❖ IK BEN de IK BEN, die orde schept waar *chaos* heerst, die leven brengt waar *dood* heerst!
- ❖ **Ik breng herstel & leven**, *al is je lichaam getroffen door een ziekte die je doet wegteren!*
- ❖ **Niet overtuigd?** Neem water uit de Nijl en giet die op het droge, het zal bloed worden. . .
- ❖ **Wat weten we over water? Wat weten we over bloed?**
- ❖ **En als Mozes nog protesteert, hij kan niet praten, wat is Gods antwoord?**

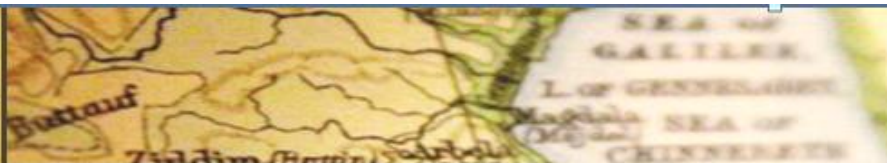

Markus' verhaal de nieuwe Exodus in Jezus

Excursus Exodus 3-4

'Toen zei Mozes tegen Jahweh: Och Heer, ik ben geen man van veel woorden. Dat ben ik sinds jaar en dag al niet, zelfs niet vanaf het ogenblik dat U tot Uw dienaar gesproken hebt, want ik spreek onduidelijk en moeizaam. Maar Jahweh zei tegen hem: Wie heeft de mens een mond gegeven? Of wie maakt iemand stom, doof, ziende of blind? Ben Ik het niet, Jahweh? Nu dan, ga, Ik zal Zelf met uw mond zijn, en u leren wat u spreken moet.' (Ex.4:10-12)

- ❖ Blijkbaar komt Mozes niet goed uit zijn woorden. . .
- ❖ **Wat is de bedoeling van het antwoord van Jahweh?**
- ❖ Denk aan het oprichten van een godsbeeld in de oudheid.. vormen - animeren - installeren
- ❖ **Wat hebben wij geleerd vandaag?**
- ❖ Jahweh is de God die orde & leven creëert waar chaos & dood heerst
- ❖ Jahweh is de God die mensen hun lichamen kan teruggeven door herstel & vernieuwing
- ❖ Jahweh is de God die stommen, doven en blinden de mond, oren en ogen kan openen!
- ❖ Heel dit verhaal laat zien wat Jezus zegt → Jahweh is de God van het leven, *niet de dood!*

Markus' verhaal de nieuwe Exodus in Jezus

De opstanding

'Jezus zei tot hen: Dwaalt u niet daardoor, dat u de Schriften niet kent, noch de kracht van God? Want wanneer zij uit de doden opstaan, trouwen zij niet en worden niet uitgehuwelijkt, maar zij zijn als engelen in de hemelen. Wat nu de doden betreft, dat zij worden opgewekt, hebt u niet gelezen in het boek van Mozes, bij de braamstruik, hoe God tot hem sprak en zei: 'Ik ben de God van Abraham en de God van Izaak en de God van Jakob'? Hij is niet een God van doden maar van levenden. U dwaalt heel erg.' (Mk.12:24-27)

- ❖ Begrijp je nu waarom Jezus zegt dat zij **DE KRACHT VAN GOD** niet kennen?
- ❖ **Gods zelfopenbaring** in de braamstruik heeft **ALLES** te maken met de opstanding!
- ❖ Deze Sadduceeën echter, hebben geen benul waar het in **de Schriften** echt om gaat. . .
- ❖ Jullie hebben er niets van begrepen en zijn wel heel erg misleid! ➡ **DWAALLERAARS**
- ❖ Keer op keer neemt Jezus ons mee naar de Schrift en wijst Hij op wat God precies doet
- ❖ **Als God werkelijk zo is, zal Hij dan hen die hun hele leven op Hem hopen opgeven?!**
- ❖ Natuurlijk niet! ➡ Hij is de **GOD VAN HET LEVEN** en zal hen het leven teruggeven!

Markus' verhaal de nieuwe Exodus in Jezus

Opbouw & Structuur

- 10:46-52: **a. Genezing van de blinde Barthimeüs**
- 11:1-11: **b. De (niet) triomfantelijke intocht**
- 11:12-14: **c. De vervloeking van de vijgenboom**
- 11:15-19: **d. Het tempelincident (reiniging/oordeel?)**
- 11:20-25: **e. De les van de verdorde vijgenboom**
- f. De Heer van de tempel leert in Zijn huis**
 - I. Jezus' gezag en Johannes (11:27-33)
 - II. De gelijkenis van de wijngaard & pachters (12:1-12)
 - III. Caesar & keizerlijke belastingen (12:13-17)
 - IV. Vraag over de opstanding (12:18-27)
 - V. **Het grote gebod** (12:28-34)
 - VI. Davids Heer en de Zoon (12:35-37)
 - VII. Veroordeling van de Schriftgeleerden (12:38-40)
 - VIII. Het offer van de weduwe (12:41-44)

Het einde van een tijdperk: Gods oordeel over Jeruzalem en zijn onreine tempel

Markus' verhaal de nieuwe Exodus in Jezus

Het grote gebod

'En een van de schriftgeleerden, die hen hoorde redetwisten en zag dat Hij hun goed had geantwoord, kwam naar Hem toe en vroeg Hem: Wat is het eerste gebod van alle? Jezus antwoordde:

Het eerste is: 'Hoor, Israel, de Heer, onze God, de Heer is een; en u zult de Heer, uw God, liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand en met heel uw kracht.

Het tweede is dit: 'U zult uw naaste liefhebben als uzelf'. Er is geen ander gebod groter dan deze twee.

En de Schriftgeleerde zei tot Hem: Juist, Meester, U hebt naar waarheid gezegd dat Hij één is en er geen ander is buiten Hem, en Hem lief te hebben met heel het hart en met heel het inzicht en met heel de kracht en de naaste lief te hebben als zichzelf is meer dan alle brandoffers en slachtoffers.

En toen Jezus zag dat hij verstandig had geantwoord, zei Hij tot hem: U bent niet ver van het koninkrijk van God. En niemand durfde meer iets aan Hem te vragen.' (Mk.12:28-34)

- ❖ Een **expert in de wet**, een passant en neutrale waarnemer bevestigt Jezus' antwoord!
- ❖ *Niet iedere autoriteit in Markus is dus een tegenstander van Jezus en het Koninkrijk. . .*
- ❖ Dit is meteen de laatste vraag die Jezus gesteld wordt in de voorhof van de tempel
- ❖ Deze 3^e vraagstelling is heel anders van karakter dan de voorafgaande **oprechte vraag!**
- ❖ Deze man heeft goede bedoelingen, *hier is geen verborgen agenda in betrokken. . .*

Markus' verhaal de nieuwe Exodus in Jezus

Het grote gebod

'En een van de schriftgeleerden, die hen hoorde redetwisten en zag dat Hij hun goed had geantwoord, kwam naar Hem toe en vroeg Hem: Wat is het eerste gebod van alle? Jezus antwoordde:

Het eerste is: 'Hoor, Israel, de Heer, onze God, de Heer is een; en u zult de Heer, uw God, liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand en met heel uw kracht.

Het tweede is dit: 'U zult uw naaste liefhebben als uzelf'. Er is geen ander gebod groter dan deze twee.

En de Schriftgeleerde zei tot Hem: Juist, Meester, U hebt naar waarheid gezegd dat Hij één is en er geen ander is buiten Hem, en Hem lief te hebben met heel het hart en met heel het inzicht en met heel de kracht en de naaste lief te hebben als zichzelf is meer dan alle brandoffers en slachtoffers.

En toen Jezus zag dat hij verstandig had geantwoord, zei Hij tot hem: U bent niet ver van het koninkrijk van God. En niemand durfde meer iets aan Hem te vragen.' (Mk.12:28-34)

- ❖ De rabbi's onderscheiden 613 geboden in de Wet, een gepaste vraag dus...
- ❖ Ondanks de vraag begint Jezus niet met 'een gebod' te citeren, maar '**het Shema**'
- ❖ **Centrale geloofsbelijdenis** ➡ grondslag Joodse identiteit, het hart van Israëls verbond
- ❖ Jahweh is de enige realiteit die **IS** ➡ **wij horen Hem lief te hebben met ons hele zijn**
- ❖ Deze beknopte weergave van de Wet is niet nieuw ➡ de mondelinge overleveringen

Markus' verhaal de nieuwe Exodus in Jezus

Het grote gebod

'En een van de schriftgeleerden, die hen hoorde redetwisten en zag dat Hij hun goed had geantwoord, kwam naar Hem toe en vroeg Hem: Wat is het eerste gebod van alle? Jezus antwoordde:

Het eerste is: 'Hoor, Israel, de Heer, onze God, de Heer is een; en u zult de Heer, uw God, liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand en met heel uw kracht.

Het tweede is dit: 'U zult uw naaste liefhebben als uzelf'. Er is geen ander gebod groter dan deze twee.

En de Schriftgeleerde zei tot Hem: Juist, Meester, U hebt naar waarheid gezegd dat Hij één is en er geen ander is buiten Hem, en Hem lief te hebben met heel het hart en met heel het inzicht en met heel de kracht en de naaste lief te hebben als zichzelf is meer dan alle brandoffers en slachtoffers.

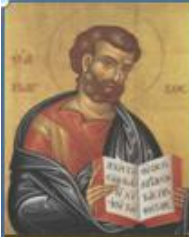
En toen Jezus zag dat hij verstandig had geantwoord, zei Hij tot hem: U bent niet ver van het koninkrijk van God. En niemand durfde meer iets aan Hem te vragen.' (Mk.12:28-34)

- ❖ Verschillende voornamen rabbi's hebben gewezen op het belang van Lev.19:18
- ❖ Oorsprong → Omdat God Israel barmhartigheid & liefde betoond heeft, moet Gods volk...

'Een man ging naar Rabbi Hillel en vroeg hem: leer me de Thora op één been. Hillel keek hem nieuwsgierig aan en dacht toen lang na. Uiteindelijk nam hij een stuk papier en schreef: bemin je naaste als jezelf.

Hij gaf de man dit briefje en zei: dit is de hele Thora op één been.'

(Babylonische Talmud Shabbat 31a rond 10 v.Chr.)

Markus' verhaal de nieuwe Exodus in Jezus

Het grote gebod

'En een van de schriftgeleerden, die hen hoorde redetwisten en zag dat Hij hun goed had geantwoord, kwam naar Hem toe en vroeg Hem: Wat is het eerste gebod van alle? Jezus antwoordde:

Het eerste is: 'Hoor, Israel, de Heer, onze God, de Heer is een; en u zult de Heer, uw God, liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand en met heel uw kracht.

Het tweede is dit: 'U zult uw naaste liefhebben als uzelf'. Er is geen ander gebod groter dan deze twee.

En de Schriftgeleerde zei tot Hem: Juist, Meester, U hebt naar waarheid gezegd dat Hij één is en er geen ander is buiten Hem, en Hem lief te hebben met heel het hart en met heel het inzicht en met heel de kracht en de naaste lief te hebben als zichzelf is meer dan alle brandoffers en slachtoffers.

En toen Jezus zag dat hij verstandig had geantwoord, zei Hij tot hem: U bent niet ver van het koninkrijk van God. En niemand durfde meer iets aan Hem te vragen.' (Mk.12:28-34)

❖ Verschillende voornamen rabbi's hebben gewezen op het belang van Lev.19:18

'Ben Azzai zei: "'Dit is het boek van de nakomelingen van Adam" (Genesis 5: 1) is een belangrijk beginsel van de Thora.' Rabbi Akiva zei: "'En je zult je naaste liefhebben als jezelf" (Leviticus 19:18) is een nog groter principe.' Vandaar [uit de uitspraak van Ben Azzai kun je afleiden dat] je niet moet zeggen: 'Omdat ik beschaamd ben geworden, laat mijn buurman beschaamd worden. Rabbi Tanchuma zei: Als je dat doet, weet wie je te schande hebt gemaakt, [want] 'in de gelijkenis van God heeft [God] hem gemaakt.'

(Beresjiet Rabba 24: 7)

Markus' verhaal de nieuwe Exodus in Jezus

Het grote gebod

'En een van de schriftgeleerden, die hen hoorde redetwisten en zag dat Hij hun goed had geantwoord, kwam naar Hem toe en vroeg Hem: Wat is het eerste gebod van alle? Jezus antwoordde:

Het eerste is: 'Hoor, Israel, de Heer, onze God, de Heer is een; en u zult de Heer, uw God, liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand en met heel uw kracht.

Het tweede is dit: 'U zult uw naaste liefhebben als uzelf'. Er is geen ander gebod groter dan deze twee.

En de Schriftgeleerde zei tot Hem: Juist, Meester, U hebt naar waarheid gezegd dat Hij één is en er geen ander is buiten Hem, en Hem lief te hebben met heel het hart en met heel het inzicht en met heel de kracht en de naaste lief te hebben als zichzelf is meer dan alle brandoffers en slachtoffers.

En toen Jezus zag dat hij verstandig had geantwoord, zei Hij tot hem: U bent niet ver van het koninkrijk van God. En niemand durfde meer iets aan Hem te vragen.' (Mk.12:28-34)

- ❖ **Beelddragerschap** is cruciaal om de vanzelfsprekendheid van het 2^e gebod te begrijpen
- ❖ Wie (praktisch) beiden van elkaar gescheiden houdt, heeft een on-Bijbels laag mensbeeld
- ❖ Ook Paulus ziet het 2^e gebod als de samenvatting van de Wet

'Weest niemand iets schuldig dan elkaar lief te hebben; want wie de ander liefheeft, heeft de wet vervuld.

Want dit: 'U zult geen overspel plegen, u zult niet doden, u zult niet stelen, u zult niet begeren', en welk ander gebod er ook is, het wordt in dit woord samengevat: 'U zult uw naaste liefhebben als uzelf'.

De liefde doet de naaste geen kwaad. Daarom is de liefde de vervulling van de wet.' (Rm.13:8—10)

Markus' verhaal de nieuwe Exodus in Jezus

Het grote gebod

'En een van de schriftgeleerden, die hen hoorde redetwisten en zag dat Hij hun goed had geantwoord, kwam naar Hem toe en vroeg Hem: Wat is het eerste gebod van alle? Jezus antwoordde:

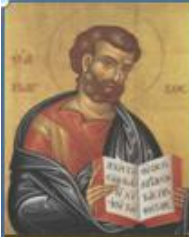
Het eerste is: 'Hoor, Israel, de Heer, onze God, de Heer is een; en u zult de Heer, uw God, liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand en met heel uw kracht.

Het tweede is dit: 'U zult uw naaste liefhebben als uzelf'. Er is geen ander gebod groter dan deze twee.

En de Schriftgeleerde zei tot Hem: Juist, Meester, U hebt naar waarheid gezegd dat Hij één is en er geen ander is buiten Hem, en Hem lief te hebben met heel het hart en met heel het inzicht en met heel de kracht en de naaste lief te hebben als zichzelf is meer dan alle brandoffers en slachtoffers.

En toen Jezus zag dat hij verstandig had geantwoord, zei Hij tot hem: U bent niet ver van het koninkrijk van God. En niemand durfde meer iets aan Hem te vragen.' (Mk.12:28-34)

- ❖ **Beelddragerschap** is cruciaal om de vanzelfsprekendheid van het 2^e gebod te begrijpen
- ❖ Wie (praktisch) beiden van elkaar gescheiden houdt, heeft een on-Bijbels laag mensbeeld
- ❖ **Vat Jezus samen waar de Wet om gaat? Of is Jezus' verwoording plaatsvervangend?**
- ❖ Wat blijkt uit de handelwijze van de vroege kerk is dat het 2^e eerder van toepassing is
- ❖ **Besnijdenis, sabbatverering en spijswetten naleven maken je niet tot een vriend van God**

Markus' verhaal de nieuwe Exodus in Jezus

Het grote gebod

'En een van de schriftgeleerden, die hen hoorde redetwisten en zag dat Hij hun goed had geantwoord, kwam naar Hem toe en vroeg Hem: Wat is het eerste gebod van alle? Jezus antwoordde:

Het eerste is: 'Hoor, Israel, de Heer, onze God, de Heer is een; en u zult de Heer, uw God, liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand en met heel uw kracht.

Het tweede is dit: 'U zult uw naaste liefhebben als uzelf'. Er is geen ander gebod groter dan deze twee.

En de Schriftgeleerde zei tot Hem: Juist, Meester, U hebt naar waarheid gezegd dat Hij één is en er geen ander is buiten Hem, en Hem lief te hebben met heel het hart en met heel het inzicht en met heel de kracht en de naaste lief te hebben als zichzelf is meer dan alle brandoffers en slachtoffers.

En toen Jezus zag dat hij verstandig had geantwoord, zei Hij tot hem: U bent niet ver van het koninkrijk van God. En niemand durfde meer iets aan Hem te vragen.' (Mk.12:28-34)

- ❖ **Beelddragerschap** is cruciaal om de vanzelfsprekendheid van het 2^e gebod te begrijpen
- ❖ Wie (praktisch) beiden van elkaar gescheiden houdt, heeft een on-Bijbels laag mensbeeld
- ❖ **Vat Jezus samen waar de Wet om gaat? Of is Jezus' verwoording plaatsvervangend?**
- ❖ Wat blijkt uit de handelwijze van de vroege kerk is dat het 2^e eerder van toepassing is

'Want in Christus Jezus heeft noch besnijdenis enige kracht, noch onbesneden zijn, maar geloof dat door liefde werkt.' (Gal.5:6)

Markus' verhaal de nieuwe Exodus in Jezus

Het grote gebod

'En een van de schriftgeleerden, die hen hoorde redetwisten en zag dat Hij hun goed had geantwoord, kwam naar Hem toe en vroeg Hem: Wat is het eerste gebod van alle? Jezus antwoordde:

Het eerste is: 'Hoor, Israel, de Heer, onze God, de Heer is een; en u zult de Heer, uw God, liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand en met heel uw kracht.

Het tweede is dit: 'U zult uw naaste liefhebben als uzelf'. Er is geen ander gebod groter dan deze twee.

En de Schriftgeleerde zei tot Hem: Juist, Meester, U hebt naar waarheid gezegd dat Hij één is en er geen ander is buiten Hem, en Hem lief te hebben met heel het hart en met heel het inzicht en met heel de kracht en de naaste lief te hebben als zichzelf is meer dan alle brandoffers en slachtoffers.

En toen Jezus zag dat hij verstandig had geantwoord, zei Hij tot hem: U bent niet ver van het koninkrijk van God. En niemand durfde meer iets aan Hem te vragen.' (Mk.12:28-34)

❖ Onder het Nieuwe verbond zijn er echter gecontextualiseerde spijswetten van kracht

'Laten wij dan niet meer elkaar oordelen; maar komt liever tot dit oordeel, dat u voor uw broeder geen struikelblok plaatst, of een aanleiding tot vallen. Ik weet en ben overtuigd in de Heer Jezus, dat niets op zichzelf onrein is; alleen voor hem die meent dat iets onrein is, voor die is het onrein. Want als uw broeder vanwege uw eten bedroefd wordt, dan wandelt u niet meer naar de liefde.

Richt door uw eten niet hem te gronde voor wie Christus gestorven is.' (Rm.14:13-15)

Markus' verhaal de nieuwe Exodus in Jezus

Het grote gebod

'En een van de schriftgeleerden, die hen hoorde redetwisten en zag dat Hij hun goed had geantwoord, kwam naar Hem toe en vroeg Hem: Wat is het eerste gebod van alle? Jezus antwoordde:

Het eerste is: 'Hoor, Israel, de Heer, onze God, de Heer is een; en u zult de Heer, uw God, liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand en met heel uw kracht.

Het tweede is dit: 'U zult uw naaste liefhebben als uzelf'. Er is geen ander gebod groter dan deze twee.

En de Schriftgeleerde zei tot Hem: Juist, Meester, U hebt naar waarheid gezegd dat Hij één is en er geen ander is buiten Hem, en Hem lief te hebben met heel het hart en met heel het inzicht en met heel de kracht en de naaste lief te hebben als zichzelf is meer dan alle brandoffers en slachtoffers.

En toen Jezus zag dat hij verstandig had geantwoord, zei Hij tot hem: U bent niet ver van het koninkrijk van God. En niemand durfde meer iets aan Hem te vragen.' (Mk.12:28-34)

❖ Onder het Nieuwe verbond zijn er echter gecontextualiseerde spijswetten van kracht

'Als iemand van de ongelovigen u uitnodigt en u wilt er heengaan, eet dan alles wat u wordt voorgezet, zonder te onderzoeken om het geweten. Maar als iemand tot u zegt:

Dit is godenoffer, eet het dan niet ter wille van hem die u dat te kennen geeft en van het geweten.

Ik bedoel echter niet uw eigen geweten, maar dat van de ander; ...!

(1Kor.10:27-30)

❖ Je eet geen geofferd vlees als dit voor je naaste betekent dat je de afgoden daarmee erkent!

Markus' verhaal de nieuwe Exodus in Jezus

Het grote gebod

'En een van de schriftgeleerden, die hen hoorde redetwisten en zag dat Hij hun goed had geantwoord, kwam naar Hem toe en vroeg Hem: Wat is het eerste gebod van alle? Jezus antwoordde:

Het eerste is: 'Hoor, Israel, de Heer, onze God, de Heer is een; en u zult de Heer, uw God, liefhebben, met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand en met heel uw kracht.

Het tweede is dit: 'U zult uw naaste liefhebben als uzelf'. Er is geen ander gebod groter dan deze twee.

En de Schriftgeleerde zei tot Hem: Juist, Meester, U hebt naar waarheid gezegd dat Hij één is en er geen ander is buiten Hem, en Hem lief te hebben met heel het hart en met heel het inzicht en met heel de kracht en de naaste lief te hebben als zichzelf is meer dan alle brandoffers en slachtoffers.

En toen Jezus zag dat hij verstandig had geantwoord, zei Hij tot hem: U bent niet ver van het koninkrijk van God. En niemand durfde meer iets aan Hem te vragen.' (Mk.12:28-34)

- ❖ Is precies **de loyautéit** die Jezus verlangt van zijn discipelen voor Zichzelf en het evangelie
- ❖ Niet onbelangrijk gezien de volgende vraag die Jezus zelf gaat stellen!
- ❖ Deze vraag gaat over de Wet en de volgende vraag gaat over Zijn identiteit
- ❖ Denk aan het Sinai moment ➡ Hoort Hem! ➡ Jezus is **de belichaming** van **Gods Wet**

Markus' verhaal de nieuwe Exodus in Jezus

Het grote gebod

'En een van de schriftgeleerden, die hen hoorde redetwisten en zag dat Hij hun goed had geantwoord, kwam naar Hem toe en vroeg Hem: Wat is het eerste gebod van alle? Jezus antwoordde:

Het eerste is: 'Hoor, Israel, de Heer, onze God, de Heer is een; en u zult de Heer, uw God, liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand en met heel uw kracht.

Het tweede is dit: 'U zult uw naaste liefhebben als uzelf'. Er is geen ander gebod groter dan deze twee.

En de Schriftgeleerde zei tot Hem: Juist, Meester, U hebt naar waarheid gezegd dat Hij één is en er geen ander is buiten Hem, en Hem lief te hebben met heel het hart en met heel het inzicht en met heel de kracht en de naaste lief te hebben als zichzelf is meer dan alle brandoffers en slachtoffers.

En toen Jezus zag dat hij verstandig had geantwoord, zei Hij tot hem: U bent niet ver van het koninkrijk van God. En niemand durfde meer iets aan Hem te vragen.' (Mk.12:28-34)

❖ Wat zijn de elementaire kenmerken van 'cruciform' discipelschap in gemeenschap?

'Als iemand de eerste wil zijn, zal hij de laatste van allen en aller dienstknecht zijn.'

'Wie een van zulke kinderen ontvangt in mijn naam, ontvangt Mij'

En wie een van de kleinen die in Mij geloven, een aanleiding tot vallen is,

Hebt zout in uzelf en houdt vrede onder elkaar.

**Dienaar van allen zijn, de allerkleinsten verwelkomen, de ander niet uitsluiten,
niemand ten val brengen, onderlinge vrede bewaren...**

Markus' verhaal de nieuwe Exodus in Jezus

Het grote gebod

'En een van de schriftgeleerden, die hen hoorde redetwisten en zag dat Hij hun goed had geantwoord, kwam naar Hem toe en vroeg Hem: Wat is het eerste gebod van alle? Jezus antwoordde:

Het eerste is: 'Hoor, Israel, de Heer, onze God, de Heer is een; en u zult de Heer, uw God, liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand en met heel uw kracht.

Het tweede is dit: 'U zult uw naaste liefhebben als uzelf'. Er is geen ander gebod groter dan deze twee.

En de Schriftgeleerde zei tot Hem: Juist, Meester, U hebt naar waarheid gezegd dat Hij één is en er geen ander is buiten Hem, en Hem lief te hebben met heel het hart en met heel het inzicht en met heel de kracht en de naaste lief te hebben als zichzelf is meer dan alle brandoffers en slachtoffers.

En toen Jezus zag dat hij verstandig had geantwoord, zei Hij tot hem: U bent niet ver van het koninkrijk van God. En niemand durfde meer iets aan Hem te vragen.' (Mk.12:28-34)

- ❖ Het bevestigende antwoord van de 'Wet expert' bewijst opnieuw Jezus orthodoxie in leer
- ❖ Wat is de Schriftgeleerde onbewust aan het getuigen voor Markus lezers?

Want al zijn er ook die goden genoemd worden, hetzij in de hemel, hetzij op aarde (zoals er vele goden en vele heren zijn), dan is er toch voor ons maar één God, de Vader, uit Wie alle dingen zijn, en wij voor Hem; en één Heer, Jezus Christus, door Wie alle dingen zijn, en wij door Hem. (1Kor.8:5,6)

- ❖ **Paulus' versie van het Shema!**

Markus' verhaal de nieuwe Exodus in Jezus

Het grote gebod

'En een van de schriftgeleerden, die hen hoorde redetwisten en zag dat Hij hun goed had geantwoord, kwam naar Hem toe en vroeg Hem: Wat is het eerste gebod van alle? Jezus antwoordde:

Het eerste is: 'Hoor, Israel, de Heer, onze God, de Heer is een; en u zult de Heer, uw God, liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand en met heel uw kracht.

Het tweede is dit: 'U zult uw naaste liefhebben als uzelf'. Er is geen ander gebod groter dan deze twee.

En de Schriftgeleerde zei tot Hem: Juist, Meester, U hebt naar waarheid gezegd dat Hij één is en er geen ander is buiten Hem, en Hem lief te hebben met heel het hart en met heel het inzicht en met heel de kracht en de naaste lief te hebben als zichzelf is meer dan alle brandoffers en slachtoffers.

En toen Jezus zag dat hij verstandig had geantwoord, zei Hij tot hem: U bent niet ver van het koninkrijk van God. En niemand durfde meer iets aan Hem te vragen.' (Mk.12:28-34)

- ❖ Treffend, **in de tempel**, geeft de Schriftgeleerde *een uitbreiding op Jezus' woorden*
- ❖ *Wat is de laatste gebeurtenis die zich afspeelt in de tempel?* Het offer van de 'arme' weduwe!
- ❖ En wat verwijt de Heer Jezus **de Schriftgeleerden** in wat net vooraf gaat?

'En in zijn leer zei Hij tot hen: Kijkt u uit voor de schriftgeleerden, ...die de huizen van de weduwen opeten en voor de schijn lang bidden. Dezen zullen een zwaarder oordeel ontvangen.' (Mk.12:38-40)

- ❖ Offers in welke vorm dan ook, betekenen niets, *als we geen zorg dragen voor mensen*

Markus' verhaal de nieuwe Exodus in Jezus

Het grote gebod

'En een van de schriftgeleerden, die hen hoorde redetwisten en zag dat Hij hun goed had geantwoord, kwam naar Hem toe en vroeg Hem: Wat is het eerste gebod van alle? Jezus antwoordde:

Het eerste is: 'Hoor, Israel, de Heer, onze God, de Heer is een; en u zult de Heer, uw God, liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand en met heel uw kracht.

Het tweede is dit: 'U zult uw naaste liefhebben als uzelf'. Er is geen ander gebod groter dan deze twee.

En de Schriftgeleerde zei tot Hem: Juist, Meester, U hebt naar waarheid gezegd dat Hij één is en er geen ander is buiten Hem, en Hem lief te hebben met heel het hart en met heel het inzicht en met heel de kracht en de naaste lief te hebben als zichzelf is meer dan alle brandoffers en slachtoffers.

En toen Jezus zag dat hij verstandig had geantwoord, zei Hij tot hem: U bent niet ver van het koninkrijk van God. En niemand durfde meer iets aan Hem te vragen.' (Mk.12:28-34)

- ❖ God is niet geïnteresseerd in wat wij 'opofferen' voor Hem, daar is het Hem niet om te doen!
- ❖ Wat God interesseert is dat wij Hem van harte liefhebben en zijn beeldragers als onszelf
- ❖ **Was dit niet de oorzaak van de vervloeking van de vijgenboom & tempeloordeel?**
- ❖ Deze man onderscheidt de kern van Jezus' onderwijs beter dan de discipelen!
- ❖ En toch is hij ondanks zijn verstandig antwoord, nog maar in de buurt van het Koninkrijk?!

Markus' verhaal
de nieuwe Exodus
in Jezus

